

OTWARTY DIALOG

Sprawa Olega Sentsova

Organy śledcze odmówiły wszczęcia postępowania karnego na podstawie zarzutu stosowania tortur wobec ukraińskiego reżysera i nadal fałszują zarzuty.

Spis treści:

1. Wstęp	3
2. Areszt Olega Sentsova został przedłużony do 11.04.2015.....	3
3. Pozostali oskarżeni w sprawie „krymskich terrorystów”	4
4. Tortury wobec Olega Sentsova rosyjscy śledczy usiłują przedstawić jako sadomasochizm.....	5
5. Kwestia obywatelstwa Olega Sentsova	6
6. Władze Rosji oświadczają, że Sentsov nie zostanie wypuszczony jako jeńiec wojenny	7
7. Międzynarodowa i ukraińska społeczność nadal aktywnie wspierają Olega Sentsova	7
8. Wnioski	9

1. Wstęp

Rosyjskie służby specjalne nadal prowadzą sprawę karną, spreparowaną przeciwko ukraińskiemu reżyserowi Olegowi Sentsovowi. Śledczy twierdzą, że śledztwo wkrótce się zakończy, i już na początku 2015 roku może się rozpocząć proces w sądzie.

Przypominamy, że Olegowi Sentsovowi oraz pozostałym oskarżonym w sprawie „krymskich terrorystów”, stawiane są ciężkie zarzuty dokonania aktów terrorystycznych, pod którymi są rozumiane podpalenia budynków należących do *Russkoy Obshchiny Kryma* 14.04.2014 (nadpalone wejście do budynku) i symferopolskiego oddziału partii *Yedinaya Rossiya* 18.04.2014 (nadpalone okno), oraz oskarżenia o „przygotowanie wybuchów” na terenie Półwyspu Krymskiego.

Brak jest ważkich dowodów winy Olega Sentsova na popełnienie zarzucanych mu przestępstw. Wszystkie zarzuty przeciwko niemu opierają się wyłącznie na zeznaniach innych osób występujących w sprawie karnej. Istnieją podstawy, które pozwalają przypuszczać, że zeznania te zostały uzyskane dzięki stosowaniu tortur.

Tortury stosowano wobec samego Olega Sentsova, by zmusić go do przyznania się do winy. Organy śledcze FR odmówiły zbadania oświadczenie w sprawie stosowania przemocy fizycznej wobec Ukraińca, odmowę uzasadniając otwarcie cynicznym oskarżeniem go o sadomasochizm.

Olegowi Sentsovowi grozi do 20 lat pozbawienia wolności.

2. Areszt Olega Sentsova został przedłużony do 11.04.2015

Rosyjski sąd konsekwentnie wykonuje wnioski śledczych, demonstrując całkowitą „solidarność” z oskarżeniem.

29.09.2014 Lefortowski Sąd Rejonowy w Moskwie przedłużył areszt Olega Sentsova o 3 miesiące, do 11.01.2015. Posiedzenie sądu odbywało się pod przewodnictwem sędzi Margarity Kotovej. Oleg Sentsov był obecny na posiedzeniu sądu i miał możliwość zabrania głosu.

Śledczy Federalnej Służby Bezpieczeństwa (FSB) Rosji Artem Burdin, zajmujący się śledztwem w sprawie Sentsova, tłumaczył konieczność przedłużenia aresztu brakiem czasu na przeprowadzenie czynności operacyjno-poszukiwawczych. Według wersji organów śledczych, na „przestępczą” działalność Sentsova składa się kilku epizodów, które należy zbadać. Oprócz tego, jak twierdzą organy, ze sprawą były związane inne osoby, które są obecnie poszukiwane.

Podczas rozprawy adwokat Olega Sentsova Dmitriy Dinze nalegał, że przedłużenie aresztu jest bezpodstawne, ponieważ zarzut stawiany jego klientowi opiera się wyłącznie na zeznaniach dwóch innych zatrzymanych w tej sprawie (Gennadiy Afanasev i Aleksey Chirniy). Biorąc pod uwagę fakt, że wobec Sentsova w areszcie śledczym w Symferopolu stosowano tortury, żeby wydobyć od niego przyznanie do winy i złożenie zeznań, nie jest wykluczone, że torturowano też innych zatrzymanych, dlatego przypuszcza się, że zeznania obciążające Sentsova mogły zostać uzyskane niezgodnie z prawem. Dmitriy Dinze oświadczył również, że **z akt sprawy karnej został już wycofany zarzut związku Sentsova z ukraińską organizacją nacjonalistyczną „Prawy Sektor” [1], a to znaczy, że w śledztwie brak jest motywu popełnienia przez Sentsova zarzucanych mu czynów czyli aktów terrorystycznych [2]**. Adwokat wnosił o dokonanie zamiany środka tymczasowego zastosowanego wobec Sentsova na środek o charakterze nieizolacyjnym.

„Zastosowanie środka w postaci długotrwałego pozbawienia wolności, przy uwzględnieniu takich okoliczności jak zaangażowanie FSB Rosji, wydarzenia polityczne na Ukrainie i poszukiwanie wewnętrznego wroga w postaci „Prawego Sektora”, wszystko to stwarza podstawy, by twierdzić,

że śledczemu jest obojętne, jaki zarzut postawić mojemu klientowi” [3], - oświadczył Dinze przed sądem. Pomimo to, sąd przychylił się do wniosku oskarżenia i przedłużył areszt.

Adwokat Dmitriy Dinze do Sądu Miejskiego w Moskwie złożył odwołanie od decyzji wydanej przez Sąd Lefortowski w sprawie przedłużenia aresztu dla jego klienta. Odwołanie zostało rozpatrzone 20.10.2014. przez Wydział Sądu Miejskiego, który oddalił zażalenie i uznał przedłużenie aresztu Olega Sentsova za zgodne z prawem [4].

26.12.2014 lefortowski sąd pod przewodnictwem sędziego Petra Stupina po raz kolejny przedłużył areszt Olega Sentsova, tym razem do 11.04.2015. Dzień wcześniej, 25.12.2014 został przedłużony areszt dla dwóch innych osób występujących w sprawie. Alekseyowi Chirniyowi areszt przedłużono do 09.04.2015, a Aleksandrowi Kolchenko do 16.04.2015.

3. Pozostali oskarżeni w sprawie „krymskich terrorystów”

Początkowo wspólnie z Olegiem Sentsovem w jednej sprawie karnej występowało jeszcze troje innych mieszkańców Krymu – **Aleksander Kolchenko**, **Gennadiy Afanasev** i **Aleksey Chirniy**. Podobnie jak Oleg Sentsov, zostali oni zatrzymani w maju 2014 roku przez funkcjonariuszy FSB FR. Po krótkim pobycie w areszcie śledczym w Symferopolu zostali wysłani do aresztu śledczego „Lefertowo” w Moskwie.

25.12.2014 poinformowano, że postępowanie karne przeciwko Gennadiyowi Afanasevowi zostało już zakończone i za dokonanie aktu terrorystycznego (cz. 2 art. 205 kk FR) skazano go na 7 lat pozbawienia wolności. Sprawa, w której oskarżono go o terroryzm, została wyłączona do innego postępowania. Proces był niejawnym, a do powszechnej wiadomości przekazano tylko informację na temat jego wyniku [5].

Przypominamy, że Gennadiy Afanasev i Aleksey Chirniy w całości przyznali się do winy i zgodzili się na współpracę z organami śledczymi. Co więcej, na złożonych przez nich zeznaniach, opiera się oskarżenie Olega Sentsova. Nie jest wykluczone, że zeznania złożyli pod wpływem stosowanych wobec nich tortur, ponieważ tortury były też stosowane wobec Olega Sentsova. Warto zauważyć, że Aleksey Chirniy w trakcie aresztowania przebywał na przymusowym leczeniu w szpitalu psychiatrycznym. Możliwe jest, że w tym czasie stosowano wobec niego metody psychiatrii represyjnej.

Aleksandr Kolchenko, według adwokat Svetlany Sidorkinej, nie współpracuje z organami śledczymi i nie składa zeznań. Nie zaprzecza jednak, że w nocy, kiedy dokonano podpalenia (18.04.2014), znajdował się niedaleko biura partii „Yedinaya Rossiya”.

29.09.2014 w trakcie rozprawy w sprawie przedłużenia aresztu Olega Sentsova, okazało się że liczba oskarżonych w sprawie karnej zwiększyła się do 8 osób. O to chodziło we wniosku o przedłużenie aresztu. Oprócz znanych już Afanaseva, Kolchenko, Sentsova i Chirniya we wniosku napisano, że do ugrupowania terrorystycznego należą także **Asanov E.N.**, **Borkin N.S.**, **Zuykov I.V.** i **Cyryl S.V.** Wcześniej te nazwiska nie były wymienione w sprawie. Wniosek został podpisany 22.09.2014 przez śledczego Artema Burdina [6]. Niestety, poza nazwiskami w chwili obecnej, brak jest innych informacji na temat nowych oskarżonych. Nie wiadomo nawet, czy zostali oni zatrzymani i złożyli zeznania, czy są tylko poszukiwani.

4. Tortury wobec Olega Sentsova rosyjscy śledczy usiłują przedstawić jako sadomasochizm

Próba pociągnięcia do odpowiedzialności karnej funkcjonariuszy FSB Rosji, którzy torturowali Olega Sentsova, nie zakończyła się pomyślnie.

Na początku października 2014 adwokat Sentsova Dmitriy Dinze otrzymał postanowienie o odmowie wszczęcia sprawy karnej w sprawie wniosku oskarżonego, który dotyczył torturowania go przez funkcjonariuszy FSB Rosji w Symferopolu w czasie jego zatrzymania (w nocy z 10 na 11 maja 2014 roku) [7]. Wniosek został złożony przez Dmitriya Dinze jeszcze pod koniec czerwca 2014 roku.

O faktach użycia wobec niego przemocy fizycznej Oleg Sentsov poinformował publicznie podczas pierwszej rozprawy przed sądem 07.07.2014, kiedy przedłużano mu areszt. Ukraiński reżyser twierdzi, że funkcjonariusze FSB Rosji go torturowali – ubierali mu na głowę plastikowy worek, dusili doprowadzając do utraty przytomności, zadawali liczne ciosy w plecy i głowę przy pomocy nóg, rąk oraz pałki, ściągali mu spodnie razem z bielizną, bili po pośladkach i grozili gwałtem przy użyciu pałki, grozili też wywiezieniem do lasu i zabiciem, umieszczeniem w celi „wydobywczej” [8], rzuceniem na pożarcie psom. Nad reżyserem znęcano się przez około 3 godziny, żeby zmusić go do przyznania się do winy i złożenia zeznań na temat działalności terrorystycznej, a mianowicie: o zamiarze zorganizowania i dokonania szeregu podpałek oraz eksplozji, przechowywaniu broni i materiałów wybuchowych. Oleg Sentsov nie przyznał się do winy.

Należy zaznaczyć, że na zaświadczeniu lekarskim, wydanym Sentsovowi 16.05.2014 przy doprowadzaniu go do aresztu śledczego „Lefortowo”, odnotowano fakt uszkodzenia łopatki, do którego zapewne doszło w trakcie torturowania go w Symferopolu [9].

Po kilku miesiącach od złożenia wniosku w sprawie stosowania tortur, Wojskowy Wydział Śledczy Komitetu Śledczego (WWS KS) Floty Czarnomorskiej FR przekazał adwokatowi Dmitriyowi Dindze odpowiedź, w której informowano o odmowie wszczęcia postępowania karnego na podstawie zarzutu stosowania tortur wobec Olega Sentsova. Śledczy WWS KS Oparin V.A. uzasadniał wydaną decyzję tym, że Oleg Sentsov jakoby sam miał sobie zadać sobie rany na ciele w trakcie zajmowania się czynnościami „o charakterze sadomasochistycznym”.

Zgodnie z oficjalną wersją śledztwa, 10.05.2014 w miejscu zamieszkania Olega Sentsova zostało przeprowadzone przeszukanie, w którego trakcie ujawniono „przedmioty o charakterze sadomasochistycznym”. „...Organy podstępowania przygotowawczego, biorąc pod uwagę wyjaśnienia pracowników operacyjnych UFSB majora Tishina I.I., starszego lejtnanta Sagayda A.S, obywatelki Korniyenko D.V. i Ivanovej D.C. złożone na temat znajdowania się w mieszkaniu Sentsova O.G. przedmiotów o charakterze sadomasochistycznym, dochodzą do wniosku, że wskazane wyżej uszkodzenia ciała Sentsova O.G. mogły powstać w wyniku zaspokajania jego intymnych (seksualnych) potrzeb, dokonywanych przy pomocy wskazanych przedmiotów w trakcie stosunków seksualnych z partnerem (partnerami), a twierdzenia Sentsova O.G. o doznaniu tych uszkodzeń ciała w wyniku stosowania wobec niego podczas zatrzymania siły fizycznej przez funkcjonariuszy FSB Rosji, noszą charakter subiektywny i są ukierunkowane na zdyskredytowanie funkcjonariuszy FSB Rosji” [10], – poinformowano w odpowiedzi komitetu śledczego.

Warto zaznaczyć, że odpowiedź udzielona przez organy śledcze pośrednio potwierdza wersję, że Oleg Sentsov został zatrzymany 10.05.2014, a nie 11.05.2014, jak oficjalnie zostało to zapisane w aktach śledztwa.

Jak zaznacza Jenny Kurpen, sekretarz prasowy adwokata Dmitriya Dinze, odpowiedź śledczych nie ma żadnego umocowania w dokumentach i ma za zadanie zdyskredytować ukraińskiego reżysera. „ ... W niej (odpowiedzi WWS KS Floty Czarnomorskiej FR – red.) całkowicie brak zarówno spisu

znalezionych przedmiotów i ich szczegółowego opisu, jak też informacji na temat dalszego losu tych przedmiotów – czy zostały one tylko znalezione, czy także zabezpieczone w trakcie przeszukania. Brak jest opinii specjalisty, która potwierdziłaby lub zaprzeczyła, że przedmioty ujawnione rzekomo w miejscu zamieszkania Sentsova mają jakikolwiek związek z wykonywaniem czynności o „charakterze sadomasochistycznym”. Brak jest również opinii specjalisty, mogącej potwierdzić lub zaprzeczyć, że charakter urazów stwierdzonych na ciele oskarżonego, jest zgodny z wnioskami śledczego Oparina. Śledczy nie ustalił tożsamości partnera (partnerów), którzy mieliby jakikolwiek związek z okolicznościami doznania przez Sentsova opisanych urazów, nie została ustalona data (daty), kiedy te okoliczności mogły mieć miejsce” [11], – zaznaczyła Kurpen.

Adwokat Dmitriy Dinze oświadczył, że zamierza złożyć odwołanie w sprawie odmowy wszczęcia postępowania karnego.

5. Kwestia obywatelstwa Olega Sentsova

Organy śledcze FR nie uznają ukraińskiego obywatelstwa Olega Sentsova, Aleksandra Kolchenko i Gennadiya Afanaseva, twierdząc, że wskutek aneksji Krymu oskarżeni otrzymali automatycznie rosyjskie obywatelstwo. Wykorzystując ten pretekst, śledczy nie pozwalają im na spotkania z ukraińskimi dyplomatami. Sami oskarżeni uważają siebie za obywateli Ukrainy i nie przyjęli rosyjskiego obywatelstwa.

13.10.2014 adwokat Aleksandra Kolchenko, Svetlana Sidorkina skierował do Kijowskiego Sądu Rejonowego w Symferopolu pozew w sprawie uznania prawa Aleksandra do zachowania ukraińskiego obywatelstwa. W pozwie adwokat powołuje się na ustawę „O obywatelstwie Federacji Rosyjskiej”. W ustawie zapisano, że „przy zmianie granicy państwowej Federacji Rosyjskiej (...) osoby zamieszkałe na terytorium, którego przynależność państwowa uległa zmianie, mają prawo do wyboru obywatelstwa (optacja) na zasadach i w terminie ustalonych przez stosowną międzynarodową umowę Federacji Rosyjskiej” (art. 17 ustawy [12]). Krym jednak nie jest podmiotem międzynarodowego prawa, dlatego nie można z nim podpisać umowy międzynarodowej. Taka umowa może zostać podpisana jedynie pomiędzy Rosją a Ukrainą, ale nie została podpisana. Tak więc, zgodnie z prawem nie można przeprowadzić procedury nadania obywatelstwa w trybie jednostronnym.

Adwokat Svetlana Sidorkina nie wierzy w pozytywną decyzję rosyjskiego sądu, dlatego przygotowuje skargę, którą zamierza złożyć do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Obrona Olega Sentsova na razie nie podejmowała prób udowodnienia przed sądem, że reżyser jest obywatelem Ukrainy [13].

Śledczy i sąd stoją na stanowisku, zgodnie z którym zatrzymani są obywatelami Federacji Rosyjskiej. Prokuratura Generalna FR początkowo uznawała zatrzymanych za obywateli Ukrainy. O tym jest mowa w odpowiedzi Prokuratury Generalnej FR z 21.10.2014 na pismo deputowanego Ukrainy Oleksandra Bryhyntsa. Pismo deputowanego zostało przygotowane we współpracy z Fundacją Otwarty Dialog. „Najważniejsze w tej odpowiedzi jest fakt uznania przez Federację Rosyjską naszych chłopaków za obywateli Ukrainy, mam nadzieję, że to w jakiś sposób pomoże ich adwokatom odwrócić sprawę na korzyść zatrzymanych. Odnośnie wszystkich pozostałych kwestii, Prokuratura Generalna faktycznie nie rozpatrzyła i nie udzieliła odpowiedzi na moje merytoryczne pytania „ [14], – poinformował Oleksandr Bryhyntets.

Odpowiedź Prokuratury Generalnej FR wywołał reakcje w mediach i wkrótce resort zmienił swoje stanowisko odnośnie obywatelstwa Ukraińców. Fundacja Otwarty Dialog otrzymała pismo z Prokuratury Generalnej FR, datowane 28.11.2014, w którym poinformowano, że obywatelem

Ukrainy pozostaje jedynie Aleksey Chirniy, ponieważ złożył on niezbędny wniosek w sprawie zachowania ukraińskiego obywatelstwa, podczas gdy pozostali oskarżeni takiego wniosku nie składali i po przyłączeniu Krymu do Rosji, automatycznie stali się obywatelami Federacji Rosyjskiej

6. Władze Rosji oświadczają, że Sentsov nie zostanie wypuszczony jako jeńiec wojenny

Przez pewien czas rosyjskie i ukraińskie środki masowego przekazu spekulowały wokół ewentualnej wymiany Olega Sentsova oraz innego znanego ukraińskiego więźnia rosyjskiego reżimu Nadii Savchenko, na rosyjskich żołnierzy wziętych do niewoli przez ukraińską armię w czasie działań bojowych na wschodzie Ukrainy.

Po raz pierwszy o ewentualnej wymianie zaczęli mówić adwokaci Olega Sentsova i Aleksandra Kolchenko – Dmitriy Dinze i Vladimir Samokhin. W dniu 12.08.2014 opublikowali oni w mediach list otwarty do Vladimira Putina i Petra Poroshenki, w którym wystąpili z propozycją dokonania wymiany przetrzymywanych w Rosji ukraińskich obywateli na wziętych do niewoli obywateli Federacji Rosyjskiej.

Rozmowy na temat ewentualnej wymiany ożywiły się szczególnie po podpisaniu w Mińsku 05.09.2014 protokołu w sprawie uregulowaniu konfliktu na Wschodzie Ukrainy (Protokół Miński). Protokół został podpisany przez przedstawicieli Ukrainy, Rosji, OBWE oraz liderów samozwańczych Republik Ludowych - Donieckiej i Ługańskiej. Wśród wielu punktów protokołu, znajdował się także ten dotyczący uwolnienia wszystkich zakładników i osób nielegalnie przetrzymywanych [\[15\]](#).

10.09.2014 szef Służby Bezpieczeństwa Ukrainy (SBU) Valentyn Nalyvaichenko poinformował, że Oleg Sentsov i Nadiya Savchenko znaleźli się na listach osób, przekazanych przez Ukrainę kierownictwu samozwańczych republik, na których uwolnienie liczy strona ukraińska zgodnie z porozumieniami zapisanymi w Mińskim Protokole [\[16\]](#).

Jednak już 11.09.2014 przedstawiciel MSZ Rosji Aleksandr Lukashevich oświadczył, że wymiana Olega Sentsova i Nadii Savchenko w charakterze jeńców wojennych jest niemożliwa. Według Lukashevicha, w Mińskim Protokole jest mowa o więźniach, którzy trafili do niewoli w trakcie prowadzenia działań bojowych, podczas gdy zarówno Sentsov, jak i Savchenko, według wersji władz rosyjskich [\[17\]](#), takimi nie są [\[18\]](#).

Warto zaznaczyć, że Ukraina przeciwnie, wymieniła rosyjską dywersantkę Mariję Koledę na ukraińskich jeńców wojennych. Rosjanka w trakcie działań bojowych nie przebywała w niewoli. Na terenie Ukrainy zajmowała się organizowaniem i wspieraniem prorosyjskich wieców, w kwietniu 2014 roku została zatrzymana przez funkcjonariuszy SBU. Po zatrzymaniu wszczęto przeciwko niej sprawę karną, oskarżając o organizowanie masowych zamieszek i nielegalne posiadanie broni. Po 5 miesiącach przetrzymywania w jednym z kijowskich aresztów śledczych, 15.09.2014 wspólnie z innymi bojownikami została wymieniona na ukraińskich żołnierzy [\[19\]](#). Tak jak w przypadku Olega Sentsova i Nadii Savchenko, sprawa Marii Koledy była szeroko relacjonowana w mediach.

Rosja wciąż stoi na stanowisku, że nie bierze udziału w konflikcie wojennym na Ukrainie, przy czym liczba obywateli Ukrainy, którzy zostali pod przymusem wywiezieni do Rosji i przeciwko którym wszczęto sprawy karne, rośnie.

7. Międzynarodowa i ukraińska społeczność nadal aktywnie wspierają Olega Sentsova

Na całym świecie trwa kampania wspierająca Olega Sentsova.

Z potępieniem nielegalnego zatrzymania i żądaniem uwolnienia Olega Sentsova już wystąpili prezydent i rząd Ukrainy, Rosyjski Związek Filmowy, Konfederacja Związków Kinematograficznych krajów WNP i nadbałtyckich, Europejska Akademia Filmowa oraz wybitni działacze kina: Pedro Almodovar, Wim Wenders, Mike Lee, Krzysztof Zanussi, Andrzej Wajda, Stellan Skarsgård i Ken Loach.

24.06.2014 Amnesty International wystąpiła z żądaniem przeprowadzenia niezależnego śledztwa w sprawie znęcania się nad Olegiem Sentsovem [\[20\]](#).

24.08.2014 z okazji Dnia Niepodległości Ukrainy prezydent Petro Poroshenko podpisał dekret w sprawie nagrodzenia Olega Sentsova orderem „Za męstwo” III stopnia [\[21\]](#).

27.08.2014 w czasie otwarcia festiwalu filmowego w Wenecji organizatorzy postanowili pozostawić dwa wolne fotele w trakcie otwierającej imprezę konferencji prasowej. Dyrektor festiwalu Alberto Barbera wyjaśnił, że w ten sposób organizatorzy chcą zwrócić uwagę światowej społeczności na fałszowanie spraw przeciwko Ukraińcowi Olegowi Sentsovowi i Irańczykowi Mahnazowi Mahommadi [\[22\]](#).

Od 03.09.2014 do 09.09.2014 w Kijowie, a także od 02.12.2014 do 07.12.2014 w Odessie odbywała się impreza pod nazwą „Tydzień ukraińskiego kina jako poparcie dla Olega Sentsova”. W trakcie przeglądu odbył się pokaz 8 filmów, które brały udział w międzynarodowych festiwalach w ostatnich latach.

18.09.2014 Parlament Europejski przyjął rezolucję w sprawie sytuacji na Ukrainie, w której wezwał kompetentne organy Federacji Rosyjskiej do uwolnienia porwanych Ukraińców – Olega Sentsova, Alekseja Chirniya, Gennadiya Afanaseva, Aleksandra Kolchenko oraz Nadii Savchenko [\[23\]](#).

23.09.2014 przedstawiciel Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych (EEAS) Vincent Deger w imieniu przewodniczącego Komisji Europejskiej Jose Manuela Barroso odpowiedział na pytania Fundacji Otwarty Dialog dotyczące sprawy Olega Sentsova. Jak poinformował Vincent Deger, Unia Europejska podniosła w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Rosji kwestię nielegalnego prześladowania krymskich aktywistów [\[24\]](#).

29.09.2014 przewodniczący Parlamentu Europejskiego Martin Schulz w odpowiedzi na pismo Fundacji Otwarty Dialog wyraził zaniepokojenie i oburzenie z powodu działań Federacji Rosyjskiej w stosunku do Olega Sentsova oraz innych aresztowanych mieszkańców Krymu. Przedstawiciel Europarlamentu oświadczył, że UE i jej członkowie, nie zaprzestaną wywierania nacisków na rosyjskie władze [\[25\]](#).

09.11.2014 Oleg Sentsov został mianowany honorowym członkiem jury na 62. Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w San Sebastian. W ten sposób organizatorzy wyrazili poparcie dla ukraińskiego reżysera [\[26\]](#).

30.11.2014 w geście poparcia dla Olega Sentsova w moskiewskim teatrze „Teatr.doc” odbyło się czytanie jego sztuki „Numery”. Zaplanowano przeprowadzenie powtórnego czytania 18.12.2014 w Centrum im. Sacharowa w Moskwie. Zebrane datki zostaną przekazane rodzinie Olega Sentsova [\[27\]](#).

10.12.2014 Europosłanka Agnieszka Kozłowska-Rajewicz przekazała do Komisji Europejskiej pisemny wniosek z zapytaniem, czy sprawa krymskich aktywistów jest kontrolowana na szczeblu UE i jakie działania Komisja Europejska zamierza podjąć w celu zapewnienia uczciwego procesu Ukraińców [\[28\]](#).

8. Wnioski

Sprawa karna przeciwko Olegowi Sentsovowi stanowi rażąco przykład samowoli rosyjskich służb specjalnych i wymiaru sprawiedliwości. Ze względu na spreparowane zarzuty terroryzmu, Ukraińcowi grozi do 20 lat więzienia.

Jest oczywiste, że przestępstwa zarzucane Olegowi Sentsovowi, trudno jest kwalifikować jako akty terrorystyczne. W kodeksie karnym FR są mniej surowe artykuły, na których podstawie można kwalifikować podpalenia dokonane przez nieznaną sprawców w Symferopolu w kwietniu 2014 roku. Na przykład, „chuligaństwo” (art. 213) lub „wandalizm” (art. 214). Poza tym nie ma dowodów na to, że właśnie Oleg Sentsov ma związek z tymi przestępczymi czynami. Jedyne argumenty śledztwa stanowią zeznania złożone przez innych oskarżonych, w których przyznali się oni do winy. Trudno jednak uznać je za wiarygodne. Nie jest wykluczone, że zeznania te zostały uzyskane dzięki torturowaniu przestuchiwanych.

Warto zauważyć, że według wersji organów śledczych sam Sentsov nie brał udziału w podpaleniach, a wydawał tylko polecenia innym osobom, które występują w sprawie. Zarzuty przygotowania do przeprowadzenia ekspolacji na terytorium półwyspu także budzą wątpliwości i łatwo je spreparować. W rzeczywistości Olegowi Sentsovowi przedstawiono zarzuty popełnienia „przestępstw”, których on sam osobiście nie dokonywał, a tylko nimi „kierował”.

Trudno jest mieć nadzieję na obiektywne i bezstronne rozpatrzenie sprawy w rosyjskim sądzie. Do tej pory sądy przychyliły się do wszystkich wniosków składanych przez śledczych, pomimo braku ich uzasadnienia, oraz odrzucali wnioski obrony (na przykład, w sprawie uchylecia zobowiązania do nieujawniania informacji, które śledczy przedstawili do podpisania adwokatom).

Skazanie na karę więzienia Gennadiya Afanaseva, będącego jednym ze świadków w sprawie „krymskich terrorystów”, wyraźnie wskazuje według jakiego klucza będą prowadzone postępowania sądowe przeciwko innym oskarżonym – na zasadzie częściowego utajnienia postępowania i przy całkowitym przychyleniu się do wniosków oskarżenia. Wyrok skazujący wobec Gennadiya Afanaseva może zostać wykorzystany w charakterze jednego z argumentów przy oskarżaniu Olega Sentsova.

Ani Oleg Sentsov, ani jego adwokat Dmitriy Dinze nie oczekują, że dojdzie do sprawiedliwego procesu przed sądem. Próba adwokata podjęcia kwestii ewentualnej wymiany więźniów (wśród których będzie się znajdował również Oleg Sentsov) pomiędzy Rosją a Ukrainą, jest kolejnym tego potwierdzeniem. Jedynym sposobem udzielenia pomocy ukraińskiemu reżyserowi jest jak największe zainteresowanie jego sprawą ze strony międzynarodowej wspólnoty i próba rozwiązania sprawy w drodze politycznego dialogu.

Fundacja Otwarty Dialog uważa, że ściganie karne Olega Sentsova posiada uzasadnienie politycznie i ma związek z proukraińskim stanowiskiem, które aktywnie zajmował w czasie okupacji Półwyspu Krymskiego przez Rosję. Niniejsza sprawa karna jest częścią represyjnej polityki, jaką prowadzi Kreml na półwyspie i ma na celu zastraszenie proukraińskich aktywistów na Krymie.

Wzywamy międzynarodowe organizacje i instytucje ochrony praw człowieka do śledzenia rozwoju sprawy Olega Sentsova i wywierania wszelkich nacisków na władze rosyjskie w celu doprowadzenia do uwolnienia ukraińskiego reżysera oraz innych oskarżonych występujących w tej sprawie karnej.

Fundacja Otwarty Dialog uważa za konieczne przeprowadzenie niezależnego i obiektywnego śledztwa w sprawie stosowania tortur wobec Olega Sentsova.

W szczególności apelujemy do Komitetu ONZ przeciwko torturom o zainicjowanie śledztwa w sprawie stosowania tortur wobec Olega Sentsova w areszcie śledczym w Symferopolu w maju 2014 roku. Stanowisko rosyjskich śledczych, którzy odmówili wszczęcia sprawy karnej na podstawie zarzutu stosowania tortur narusza normy „Konwencji przeciwko stosowaniu tortur i innego rodzaju okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego ludzką godność traktowania i karania”, które gwarantują szybkie i bezstronne rozpatrzenie przez państwo członkowskie wszystkich aktów torturowania, zgodnie z jego ustawodawstwem karnym (art. 4, 12, 13 Konwencji).

Apelujemy również do Wysokiego Przedstawiciela UE do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa Federica Mogherini, w kontekście prowadzenia polityki zwalczania tortur w krajach, które nie są członkami Unii Europejskiej, o domaganie się od przedstawicieli Federacji Rosyjskiej udzielenia wyjaśnień dotyczących odmowy rosyjskich śledczych wszczęcia postępowania karnego w sprawie torturowaniu Olega Sentsova.

Fundacja Otwarty Dialog wzywa rosyjskie władze do zaprzestania ścigania karnego Olega Sentsova i umożliwienie mu natychmiastowego powrotu na Ukrainę.

Kompetentne organy RF są zobowiązane przeprowadzić śledztwo w sprawie stosowania tortur wobec Olega Sentsova, a w razie konieczności, współpracować z międzynarodowymi instytucjami i organizacjami obrony praw człowieka w kwestiach dotyczących przeprowadzenia odpowiedniego śledztwa.

Wzywamy Prokuraturę Generalną FR i Komitet Śledczy FR do zbadania naruszeń i nierzetelnego przeprowadzenia śledztwa w sprawie udzielenia przez WWS SK RF odmowy wszczęcia postępowania karnego w sprawie stosowania tortur wobec Olega Sentsova.

Wszyscy zainteresowani mogą udzielić wsparcia dla naszych żądań, kierując pisma pod następujące adresy:

- Komitet ONZ przeciwko torturom - Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR), Palais Wilson - 52, rue des Pâquis, 1211 Geneva 10 (Switzerland), tel.: +41 22 917 97 06, E-mail: cat@ohchr.org;
- Wysoki Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa Komisji Europejskiej - European Commission Service for Foreign Policy Instruments, 1049 Brussels, tel.: +32 2 584 11 11;
- Administracja Prezydenta FR - 103132, Moskwa, ul. Ilinka 23, wejście 11, tel.: +7 495 606-36-02;
- Prokuratura Generalna FR – 125993, Moskwa, ul. B. Dmitrovka, 15a, GSP-3, tel.: +7 495 987 56 56;
- Komitet Śledczy FR – 105005, Moskwa, Tekhnicheskij Pereulok, 2.

Wykorzystane źródła informacji:

1. Wkrótce po zatrzymaniu Olega Sentsova oskarżono o współpracę z «Prawym Sektorem». Oleg Sentsov kategorycznie zaprzecza temu oskarżeniu. Kierownictwo „Prawego Sektora” również oficjalnie oświadczyło, że Oleg Sentsov nigdy nie był członkiem tej organizacji.
2. Grani.ru / Areszt Sentsova przedłużono do 11 stycznia. - <http://grani.ru/Politics/Russia/Politzeki/m.233488.html>
3. Novaya Gazeta / Reżyser atomowego ataku. - <http://www.novayagazeta.ru/society/65516.html>
4. Radio Svoboda / Moskiewski Sąd Miejski utrzymał w mocy areszt tymczasowy Olega Sentsova. - <http://www.svoboda.org/content/article/26653895.html>
5. Mediazona / Jeden ze świadków w sprawie Sentsova został skazany na 7 lat kolonii. - <http://www.zona.media/news/pervui-iz-kryma/>
6. Mediazona / Uzupełnienie na Krymie. - <http://www.zona.media/agenda/popolnenie-v-krymu/>
7. Oleg Sentsov twierdzi, że został zatrzymany przez funkcjonariuszy FSB w dniu 10.05.2014, jednak zgodnie z oficjalną wersją do zatrzymania doszło o jeden dzień później – 11.05.2014. W ten sposób Sentsov przez 24 godziny posiadał niekreślony status w postępowaniu. Właśnie w tym czasie znęcano się nad nim.
8. Cella wydobywcza [ros. *press-chata*] – cella więzienna, w której administracja przy pomocy współpracujących z nią więźniów, stwarza kłopotliwemu więźniowi warunki, które są dla niego niemożliwe do wytrzymania.
9. Grani.ru / Areszt Sentsova przedłużono do 11 stycznia. - <http://grani.ru/Politics/Russia/Politzeki/m.233488.html>
10. Echo Moskwy / Oleg Sentsov: organy śledcze zupełnie zwariowały. - <http://echo.msk.ru/blog/shulxan/1414572-echo/>
11. Echo Moskwy / Oleg Sentsov: organy śledcze zupełnie zwariowały. - <http://echo.msk.ru/blog/shulxan/1414572-echo/>
12. Ustawa Federalna FR „O obywatelstwie FR”. - <http://www.zakonrf.info/zakon-o-grazhdanstve/17/>
13. Radio Svoboda / Sąd gra do jednej bramki: nowe szczegóły w sprawie „krymskich terrorystów”. - <http://ru.krymr.com/content/article/26646839.html>
14. Oficjalna strona internetowa Aleksandra Bryhyntsa / Bryhynets: Prokuratura Generalna FR uznała Sentsova i jego towarzyszy za obywateli Ukrainy. - <http://bryhynets.com/index.php?nma=news&fla=stat&nums=6221>
15. OBWE / Protokół podsumowujący konsultacje trójstronnej grupy kontaktowej odnośnie wspólnych kroków, ukierunkowanych na implementację pokojowego planu Prezydenta Ukrainy P. Poroshenko i inicjatyw Prezydenta Rosji V. Putina. - <http://www.osce.org/ru/home/123258?download=true>
16. IPress.ua / Savchenko i Sentsov są na liście wymiany jeńców wojennych, - Nalyvaichenko. - http://ipress.ua/news/savchenko_i_sientsov_ie_v_spysku_obminu_zatrymanymy_nalyvaichenko_84439.html

17. Nadiya Savchenko została wzięta do niewoli na wschodzie Ukrainy w czasie bojowego starcia. Następnie została potajemnie wywieziona na terytorium Rosji, gdzie zainscenizowano jej zatrzymanie jako uciekinierki.
18. LB.ua / W Moskwie oświadczono, że Savchenko i Sentsov nie zostaną uwolnieni jako jeńcy wojenni. - http://world.lb.ua/news/2014/09/11/279086_v_moskve_zayavili_otpustyat.html
19. Przestępczość.net / SBU wypuściła oskarżoną o szpiegostwo mieszkankę Moskwy, koleżankę rusofilki z Mikołajewa – ta od razu pojechała do „DRL”. - <https://news.pn.ua/criminal/114301>
20. Amnesty International / Ukrainian detainee threatened with rape. - <http://amnesty.org/en/library/asset/EUR50/027/2014/en/740a7dff-12c4-4685-8e57-159c923fa4ac/eur500272014en.html>
21. Oficjalna strona internetowa Prezydenta Ukrainy / Prezydent Ukrainy nagrodził reżysera filmowego Olega Sentsova orderem „Za męstwo” III stopnia. - <http://www.president.gov.ua/news/31068.html>
22. Radio „Mediananny”/ Oleg Sentsov „otworzy” Festiwal Filmowy w Wenecji. - <http://mediananny.com/novosti/2306464/>
23. European Parliament / European Parliament resolution of 18 September 2014 on the situation in Ukraine and the state of play of EU-Russia relations. - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2014-0025+0+DOC+XML+V0//EN>
24. Fundacja Otwarty Dialog / odpowiedź Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych w sprawie Olega Sentsova. - <http://ru.odfoundation.eu/a/5086,otvet-evropeyskoy-sluzhby-vneshnih-deystviy-po-delu-olega-sencova>
25. Fundacja Otwarty Dialog / Odpowiedź Martina Schultza na pismo Fundacji Otwarty Dialog w sprawie Sentsova. - <http://ru.odfoundation.eu/a/5054,otvet-martina-shulca-na-pismo-fundacii-otkrytyy-dialog-po-delu-sencova>
26. 62th San Sebastian Film Festival / Jury at the 62nd edition of the San Sebastian Festival. - <http://www.sansebastianfestival.com/2014/news/1/4410/in>
27. Centrum im. Sacharowa / Czytanie sztuki Olega Sentsova „Numery”. Teatr.doc. - <http://www.sakharov-center.ru/arrangements/?id=2540>
28. Fundacja Otwarty Dialog / Pismo z zapytaniem w sprawie krymskich aktywistów. - <http://ru.odfoundation.eu/a/5562,pismennyy-zapros-po-delu-krymskih-aktivistov>

Fundacja Otwarty Dialog powstała w Polsce w 2009 roku z inicjatywy Lyudmyły Kozlovskiej, pełniącej obecnie funkcję Prezesa Zarządu Fundacji. Do celów statutowych Fundacji należą obrona praw człowieka, demokracji i praworządności na obszarze postsowieckim, ze szczególnym uwzględnieniem największych krajów WNP: Rosji, Kazachstanu i Ukrainy.

Fundacja realizuje swoje cele poprzez organizację misji obserwacyjnych, w tym obserwacji wyborów i monitorowanie stanu przestrzegania praw człowieka w krajach WNP. Na ich podstawie powstają raporty i sprawozdania dystrybuowane następnie wśród instytucji UE, OBWE i innych organizacji międzynarodowych, resortów spraw zagranicznych i parlamentów krajów UE, ośrodków analitycznych i mediów.

Obok działalności obserwacyjnej i analitycznej, Fundacja prowadzi aktywne działania we współpracy z parlamentarzystami zaangażowanymi w sprawy zagraniczne, prawa człowieka i relacje z krajami WNP w celu wsparcia procesów demokratyzacji i liberalizacji polityki wewnętrznej na obszarze postsowieckim. Do istotnych obszarów działalności Fundacji należą także programy wsparcia więźniów i uchodźców politycznych.

00-580 Warsaw

11a Szucha Avenue, office 21

E-mail: odfoundation@odfoundation.eu

www.odfoundation.eu

+48 22 307 11 22

Raport opublikowano 26.12.2014

Printed by: OPEN DIALOG FOUNDATION

Zdjęcie na okładce: itar-tass.com

W celu zyskania bardziej szczegółowych informacji, prosimy o kontakt:

Andrey Osavolyuk - andriy.osavoliyk@odfoundation.eu

Lyudmyła Kozlovska - lyudmylakozlovska@odfoundation.eu

Fundacja Otwarty Dialog